

مبارزه با پولشویی با توسعه زیرساختها

یونسی انصاری ثانی خالدي

مدیر کنترل کیفیت و عضو کمیته

مبارزه با پولشویی سازمان حسابرسی

حسابرسی

سازمان حسابرسی بر اساس قانون نقش بااهمیتی در مبارزه با پولشویی دارد و شما از اعضای کمیته مبارزه با پولشویی در سازمان حسابرسی هستید. چرا مبارزه با پولشویی ضروری است و اهمیت دارد؟ و حسابداران چه وظیفه و نقشی در مبارزه با پولشویی دارند؟

انصاری ثانی

پولشویی عبارتست از: تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از ارتکاب جرایم با علم به منشاء مجرمانه آن و همچنین تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان یا کتمان کردن منشاء مجرمانه آن با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم از ارتکاب جرم به دست آمده یا کمک به مرتکب جرم منشاء به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی آن جرم نشود، همچنین پنهان یا کتمان کردن منشاء، منبع، محل نقل و انتقال، جابه جایی یا مالکیت عوایدی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد. پولشویی می تواند بخشهایی از نظام مالی را فاسد کرده و اعتبار و ثبات بانکها را خدشه دار کند. چنانچه مدیران شرکتها و بانکها به وسیله مبالغ نسبتاً هنگفت مرتبط با پولشویی به فساد آوده شوند، این مسئله سلامت اقتصادی کشور را در سطح خرد و کلان تحت تاثیر فوق العاده منفی قرار خواهد داد. علاوه بر آثار زیانبار اقتصادی، پولشویی خطرات و هزینه های اجتماعی قابل توجهی نیز به همراه دارد و امکان گسترش فعالیتهای غیرقانونی را برای قاچاقچیان مواد مخدر، کالا، فرارهای مالیاتی و... افزایش می دهد و دیگر آثار منفی

لازم برای مبارزه با پولشویی و فساد مالی، بررسی روابط استخدامی افراد مشکوک و ... می‌باشد.

سازمان

حسابداران حرفه‌ای دامنه گسترده‌ای از خدمات حسابداری به دامنه متنوعی از صاحبکاران عرضه می‌کنند. کدامیک از عملیاتی که حسابداران انجام می‌دهند بیشتر در معرض ریسک پولشویی است؟ و کدام نوع از صاحبکاران ریسک پولشویی بیشتری با خود دارند؟

انصاری ثانی

حسابدارانی که در بخشهای خدمات بانکداری (بالاخص بانکداری الکترونیکی)، نقل و انتقال وجوه نقد و ارز، ارائه خدمات خصوصی بانکی در سطح ملی و بین‌المللی، خدمات مدیریت دارایی و سرمایه‌گذاری مشترک بالاخص در خصوص عتیقه‌جات و کالاهای گرانبها، ابزار پولی، خدمات کارگزاری خارجی مانند حسابهای کارگزاری قابل پرداخت و حسابهای ارزی مخصوص، اعتبار اسنادی یا تامین مالی تجارت، حسابهای متمرکز یا حسابهای کاربرد ویژه، عملیات محصولات بیمه‌ای از جمله بیمه‌های عمر فعالیت می‌نمایند در معرض ریسک بیشتری در خصوص پولشویی قرار دارند. همچنین صاحبکارانی که بیشتر در معرض پولشویی قرار دارند عمدتاً شامل: صاحبان مشاغلی که با وجه نقد زیاد سروکار

اجتماعی- اقتصادی پولشویی، انتقال قدرت اقتصادی از بازار، دولت و شهروندان به مجرمان و سازمانهای متخلف است که این انتقال قدرت به سازمانها و اشخاص مجرم، آثار مخربی بر همه ارکان و اجزای جامعه خواهد گذاشت و مهمتر این که در صورت گسترش پولشویی در جامعه و عدم مبارزه جدی با آن و افزایش قدرت پولشویان، دولت تحت کنترل آنها قرار خواهد گرفت. همچنین گسترش پولشویی موجب افزایش ریسک کشور در تعاملات بین‌المللی شده و فرایند کسب و کار را مخدوش می‌نماید.

کلیه اشخاص مشمول قانون مبارزه با پولشویی مصوب سال ۱۳۸۶ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن مصوب سال ۱۳۹۷ مکلفند در رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی براساس آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی و به منظور ارتباط با مرکز اطلاعات مالی، ارسال گزارشها، بررسی استعلامها و سایر موضوعات مرتبط با عملیات مبارزه با پولشویی، نسبت به استقرار واحد مبارزه با پولشویی و تعیین مسئول آن اقدام نمایند. در این خصوص اشخاص مشمول می‌بایست برنامه‌های داخلی خود را در مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم با رویکرد مبتنی بر خطر (ریسک) و همسو با سند ملی ارزیابی خطر (ریسک) که توسط شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تامین مالی تروریسم تدوین می‌گردد و همچنین بر مبنای برنامه اقدام (مبتنی بر سند مزبور) که توسط مرکز اطلاعات مالی تدوین می‌گردد، تنظیم نمایند.

حال با توجه به این که اساس فساد مالی و پولشویی بر اطلاعات مالی و ثبات اقتصادی کشور تاثیرگذار است، لذا نقش حسابداران به عنوان گزارشگران اطلاعات مالی بسیار مهم ارزیابی می‌شود. از این رو وظیفه حسابداران در چارچوب مبارزه با فساد مالی و پولشویی شامل: بررسی دقیق حسابهای غیرعادی (دریافته‌ها و پرداختها)، کنترل و بررسی به موقع تغییرات غیرعادی در حسابهای متعارف و الگوهای معاملاتی، بررسی نحوه برگزاری مناقصات، نحوه خرید کالاها و خدمات و بررسی نحوه پرداخت وجوه به اشخاص یا نهادهایی که در ارتباط با فعالیت شرکت نمی‌باشند، دقت در کشف پرداختهای نامشروع، بررسی معاملات مشکوک، آموزشهای کاربردی

گسترش پولشویی

موجب افزایش ریسک کشور در

تعاملات بین‌المللی می‌شود و

فرایند کسب و کار را

مخدوش می‌کند

دارند، اشخاص دارای خطر (ریسک) سیاسی، افراد پرتدد به مناطق پرخطر، اشخاص دارای سابقه محکومیت پولشویی یا امنیتی و اشخاص با خطر (ریسک) بالا به تشخیص ضابطان خاص مبارزه با پولشویی می‌باشند.

سازمان

در ایران چه مقررات و رهنمودهایی برای استفاده حسابداران در مبارزه با پولشویی وجود دارد؟ رهنمودها و دستورعملهای حسابداری منتشرشده به وسیله مراجع حسابداری ایران کدامند؟

انصاری ثانی

در ایران دولت به مفهوم حاکمیت، به منظور پیشگیری و مبارزه با پولشویی در کشور وظیفه انجام اقدام پیشگیرانه در جهت جلوگیری از عملیات پولشویی را داشته که این عمل از طریق قانون مبارزه با پولشویی مصوب سال ۱۳۸۶ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن مصوب سال ۱۳۹۷ و همچنین تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی، دستورعمل و رهنمودهای قانون مزبور از طریق نهادهای زیرمجموعه آن از جمله، شورای مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تامین مالی تروریسم، مرکز اطلاعات مالی، بانک مرکزی، بیمه مرکزی، بورس اوراق بهادار، سازمان امورمالیاتی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی انجام می‌پذیرد. ازجمله این دستورعملها و رهنمودها می‌توان به دستورعملهای مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم در موسسات مالی و اعتباری، بورس اوراق بهادار، امور مالیاتی، بیمه و امورگمرکی و همچنین دستورعمل اجرایی مبارزه با پولشویی توسط حساب‌برسان و دستورعمل مبارزه با پولشویی در شرکتهای تجاری و موسسات غیر تجاری اشاره نمود. عمده دستورعملهای مزبور تاکنون تدوین گردیده و یا در دست بررسی و تدوین می‌باشند.

سازمان

حسابداران برای این که در معرض اتهام همکاری با پولشو قرار نگیرند، چه شواهد و مستنداتی در ارتباط با صاحبکاران خود باید تهیه و نگهداری کنند.

انصاری ثانی

حسابداران به‌عنوان جزعی از بدنه اشخاص مشمول مقررات

پولشویی

می‌تواند بخشهایی از نظام مالی را

فاسد کرده و

اعتبار و ثبات بانکها را

خدشه‌دار کند

مبارزه با پولشویی، موظف به نظارت بر فعالیت اشخاص مشمول مربوط و ارباب رجوعان به منظور شناسایی معاملات مشکوک به پولشویی، تهیه نرم‌افزارهای لازم به منظور تسهیل در دسترسی سریع به اطلاعات مورد نیاز در اجرای قانون و مقررات و نیز سامانه شناسایی معاملات مشکوک، طراحی سازوکارهای لازم جهت اولویت‌بندی، نظارت و واپایش (کنترل) فرایندهای مبارزه با پولشویی و ارزیابی و ممیزی اجزای آن در دستگاه مربوط، تامین اطلاعات تکمیلی مورد نیاز مرکز اطلاعات مالی و سایر مراجع ذیصلاح در امر مبارزه با پولشویی، تهیه آمارها و گزارشهای مربوط به اقدام سازمانهای تابعه در خصوص اجرای مقررات مبارزه با پولشویی، نگهداری سوابق و گزارشهای مکاتبات مربوط به دستگاه متبوع در خصوص موارد مربوط به پولشویی، بررسی و انطباق مقررات و رویه‌های داخلی شخص مشمول با مقررات مبارزه با پولشویی و ارایه بازخوردهای مناسب و اتخاذ اقدام لازم جهت رفع ایرادهای موجود و همچنین ارسال گزارشهای مذکور به واحد مبارزه با پولشویی شخص مشمول جهت ارسال فوری به مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌باشند.

سازمان

آیا موسسه‌های حسابرسی مسئولیتی در آگاه‌سازی و آموزش کارکنان خود در برخورد با مسایل مربوط به

نسبت به اجرای قانون مبارزه با پولشویی جامع به همراه دستورعملها و آیین‌نامه‌های اجرایی دقیق و کارا در این خصوص همت گماشت به طوری که به برقراری امنیت و ثبات اقتصادی در کشور منجر شده و عرصه بر رفتارهای مجرمانه را تنگ و صاحبان پولهای کثیف را به سادگی شناسایی نماید. ضمناً عضویت در معاهدات پولی و مالی بین‌المللی و استفاده از امکانات آنها برای مقابله با پولشویی مصونیت کشور را در مقابل پولشویی بیشتر می‌نماید. آن‌چه که اهمیتی فراتر از قوانین مبارزه با پولشویی دارد، چگونگی تعاملات و همگرایی‌های منطقه‌ای و بین‌المللی میان کشورها برای استقرار چترهای نظارتی گسترده در مبارزه با پولشویی است. همچنین از آنجایی که شبکه بانکی و صندوقهای قرض‌الحسنه بهترین وسیله برای تطهیر پول می‌باشند، بازسازی واسطه‌های مالی شبکه بانکی و موسسات اعتباری می‌تواند نقش اصلی و موثری در جهت جلوگیری از پولشویی ایجاد نماید.

به دلیل عدم وجود نظم کافی در نظام اقتصادی کشور، تعدد مراکز تصمیم‌گیری و سیاستگذاری اقتصادی، عدم نظارت کامل بانک مرکزی بر گردش پولی و مالی کشور، تداخل نقش حاکمیتی و تصدی‌گری دولت، عدم نظارت کامل بر نقل و انتقالات پول، آزادی سیستم بانکی و فقدان قوانین و مقررات تفصیلی و مدون، بستر مناسبی برای فعالیتهای پولشویی در کشور پدید آمده است.

سنا

اقدامات پیشگیرانه برای جلوگیری از تقلب و پولشویی توسط حسابداران حرفه‌ای چیست؟

انصاری ثانی

ایران از جمله کشورهایی است که با تصویب قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن و آیین‌نامه اجرایی مربوط، در صدد مقابله با این پدیده مذموم برآمده است. در این راستا دستگاه‌های متولی نظارت از جمله بانک مرکزی به عنوان مرجع نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری، بورس اوراق بهادار، بیمه مرکزی، سازمان امور مالیاتی، سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی ایران وظیفه دارند با همکاری با مرکز اطلاعات مالی و شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تامین مالی تروریسم علاوه بر فراهم ساختن

پولشویی دارند؟ کارکنان موسسه‌های حسابرسی به چه آموزشهایی نیاز دارند؟

انصاری ثانی

به موجب قانون مبارزه با پولشویی مصوب سال ۱۳۸۶ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن موسسات حسابرسی مکلفند الزامات قانونی مرتبط را زیر نظر مرکز اطلاعات مالی وزارت دارایی و نهادهای متولی نظارت رعایت نمایند. جزئیات و نحوه اجرای این الزامات در قالب آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانونی مبارزه با پولشویی و دستورعملهای مصوب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تامین مالی تروریسم و سایر دستگاه‌های متولی نظارت می‌باشد. در راستای وظایف مزبور کارکنان موسسات حسابرسی می‌بایست نسبت به قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه‌ها و دستورعملهای اجرایی آن و همچنین نحوه گزارشگری معاملات مشکوک به پولشویی و موارد پولشویی شناسایی شده شناخت کافی به دست آورند و این مهم می‌بایست از طریق آموزشهای دوره‌ای و از طریق مدرسین متبحر در این امر و متناسب با ماهیت فعالیتها، پیچیدگی و شرایط مرتبط با عملیات صاحبکاران صورت پذیرد.

سنا

نظر شما درباره پولشویی و مبارزه با آن چیست؟ چه پیشنهادها و راهکارهایی برای مراجع حسابداری ایران دارید؟

انصاری ثانی

هر قدر اقتصاد از شرایط رقابتی فاصله داشته باشد، بستر برای فعالیتهای پولشویی آماده‌تر و گسترده‌تر خواهد شد و لذا در کشورهایی که در آن منشاء پول مورد سؤال نباشد و دارای اقتصاد زیرزمینی، نظام اداری ناسالم و ناکارآمد و نظام مالی غیرشفاف و فاقد سیستم نظارتی قوی باشند، استعداد بیشتری برای پولشویی دارند و منابع حاصل از فعالیتهای غیرقانونی به سهولت می‌تواند وارد چرخه اقتصادی آن کشورها شود.

با توجه به اثرات مخرب و زیانبار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی پولشویی امروزه ضرورت جلوگیری از تبدیل، نقل و انتقال، پذیرش یا تملک داراییها با منشاء غیرقانونی کاملاً احساس می‌گردد. در این خصوص می‌بایست

**باید نسبت به اجرای
قانون مبارزه با پولشویی
به همراه دستور عملها و
آیین نامه های اجرایی آن
همت گماشت**

خطرات و عواقب فساد از جمله پولشویی، شفافیت عملکرد مالی از طریق گزارش دهی دستگاه های دولتی، گسترش دولت الکترونیک، شفاف سازی وظایف، اختیارات و نحوه انجام امور دستگاه های اجرایی می تواند اطلاعات دقیق، به موقع و مفید در دسترس ذینفعان قرار دهد.

همچنین حاکمیت قانون بر عملکرد همه دستگاه ها و تعامل بین آنها و خدمت گیرندگان، پاسخگویی بدون تبعیض همه دستگاه ها به درخواست خدمات مراجعین، نهادینه شدن حساب دهی در همه سطوح مدیریتی دستگاه ها، افزایش بهره وری و میزان اثربخشی و کارایی دستگاه ها، ایجاد و تقویت مستمر توان اداری و مردمی در پیشگیری از وقوع فساد، شناسایی و اقدام قانونی در قبال مرتکبین فساد با همکاری دستگاه قضایی، الزام دستگاه ها بر اجرای «قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» و انعکاس نتایج همکاری دستگاه ها از طریق رسانه های جمعی، انجام و تمرکز در برنامه ریزی مبارزه با مفاسد اقتصادی و ارتقای سطح آموزشی کارکنان، می تواند موجب افزایش اعتماد اجتماعی، احترام به قانون و کاهش انگیزه ارتکاب اعمال مجرمانه و فسادآمیز از جمله پولشویی گردد.

سازمان

از مشارکت شما در این گفتگو سپاسگزاریم.

زیرساخت های لازم برای پیشگیری از پولشویی و مقابله با آن، بر حسن اجرای قوانین و مقررات ذیربط در بازار نظارت نمایند. عمده قوانین و دستور عملها و آیین نامه های مربوط به انضباط مالی و مبارزه با پولشویی سالهاست که در کشور تصویب شده اند و برخی دیگر از دستور عملها و مقررات نیز که همراستا با استانداردهای اف ای تی اف (FATF) می باشند در مراحل نهایی تدوین و ابلاغ می باشند ولیکن تاکنون به طور کامل اجرا نشده اند. از مهمترین عوامل موثر در اجرا نشدن کامل قوانین و مقررات مزبور، عدم تهیه و تدوین زیرساخت های لازم جهت اجرای قوانین و مقررات از جمله تدوین سند ملی ارزیابی ریسک و طبقه بندی نهادی مالی بر این اساس و همچنین عدم تدوین و برنامه اقدام بر اساس سند ملی ارزیابی ریسک می باشد. در این خصوص پیشنهاد می گردد که زیرساخت های مزبور به سرعت تهیه و تدوین گردیده و در راستای اجرای قوانین و مقررات مزبور هماهنگی و همکاری های لازم بین نهاد های مرتبط که لازمه موفقیت در امور مبارزه با پولشویی است به وقوع پیوندد. نظارت بر اجرای قوانین و دستور عملهای مذکور توسط نهادهای ناظر و متولیان نظارت از عوامل اصلی اقدام پیشگیرانه جهت جلوگیری از تقلب و پولشویی توسط حسابداران می باشد.

سازمان

نقش استانداردهای حسابداری بخش عمومی و استانداردهای گزارشگری مالی در مبارزه با پولشویی از طریق شفافیت در گزارشگری عملکرد و موقعیت مالی بخش عمومی و بنگاه های اقتصادی چیست؟

انصاری ثانی

وجود شفافیت در ابعاد مختلف اطلاعات بخش عمومی به ویژه شفافیت در عملیات دولتی، ساده سازی قوانین و شفاف نمودن رویه ها به نحوی که از هر نوع پنهان کاری جلوگیری نموده و زمینه انجام فعالیتها به شکل شفاف را فراهم آورد، آگاهی بخشی به شهروندان در مورد حقوق و تکالیف متقابل ایشان و دولت، اشاعه فرهنگ مسئولیت پذیری و پاسخگویی دستگاه های دولتی، تدوین و اجرای برنامه های آموزشی عمومی در مدارس و دانشگاه ها، تضمین دسترسی موثر عمومی به اطلاعات و افزایش آگاهی های عمومی درباره